

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร

ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

Factors Correlated with the Need for Skills Development of Agricultural Promotions Scholars

Who Work for the Department of Agricultural Promotions

วรรณรีย์ คนขยัน¹ สมชัย อุนสนธิพรเพิ่ม² และธานินทร์ คงศิลา^{3*}Wannaree Konkhayun¹, Somchai Anusontpornperm² and Tanin Kongsila^{3*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 2) ความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร และ 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 368 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า 1) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.1 อายุ 30-39 ปี ร้อยละ 48.9 ประสบการณ์ในการส่งเสริมการเกษตร 6-10 ปี ร้อยละ 34.8 และมีภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบ ด้านงานกลุ่มส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร ร้อยละ 38.3 2) ความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร พบว่า มีความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสาร ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการผลิตสื่อเพื่อการส่งเสริม ด้านการถ่ายทอด และด้านกิจกรรมสัมพันธ์ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) เพศ อายุ ประสบการณ์ในการส่งเสริมการเกษตร และภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตรในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ทักษะการส่งเสริมการเกษตร

Abstract

The purposes of this research were to study 1) the personal characteristics of agricultural promotions scholars, 2) the need for skills development in the area of agricultural promotions, and 3) factors related to the need for skills development in agricultural promotions. The sample group were 368 agricultural promotions scholars who were associated with the Department of Agricultural Promotions. The instrument used in the research was a questionnaire. The results showed that: 1) 54.1% of the scholars were female, 48.9% of them were of age 30-39, 34.8% had agricultural experience of 6-8 years, and 38.3% were responsible for agricultural promotions / farmer institutional groups, 2) with regard to the need for skills development in agricultural promotions, there is a need for improvement in the areas of communication skills, use of information technology, production of media materials, knowledge transfer and human relationships and the overall need is at the highest level, and 3) gender, age, experience in agricultural promotion and responsibilities in agricultural promotional work correlated with the need to develop skills in agricultural promotion in all aspects with statistical significance at the level of 0.01.

Keywords: agricultural promotions scholar, skills in agricultural promotion

¹ สาขาวิชาเกษตรเขตร้อน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

¹ Tropical Agriculture, Faculty of Agriculture, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900

² ภาควิชาปฐพีวิทยา คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

² Department of Soil Science, Faculty of Agriculture, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900

³ ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

³ Department of Agricultural Extension and Communication, Faculty of Agriculture, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900

*Corresponding author, Email: agrtnk@ku.ac.th

คำนำ

การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถมุ่งสู่ความเป็นเลิศขององค์กร จะช่วยให้องค์กรมีศักยภาพมากขึ้น การศึกษามาตรฐานการฝึกอบรมบุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร จึงเป็นประโยชน์ต่อกรมส่งเสริมการเกษตรในด้านการพัฒนาบุคลากรทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้เป็นข้าราชการที่มีศักยภาพและสมรรถนะในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2551) กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ ดังนั้น การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรต้องอาศัยบุคลากรทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่มีความรู้ ความสามารถที่ตรงกับสายงาน ตำแหน่ง และความรอบรู้ในทักษะวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ขับเคลื่อนงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และแผนปฏิบัติงานระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560) โดยในยุทธศาสตร์ที่ 5 เป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาบุคลากรให้เป็น smart officer โดยมีสำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี หน่วยงานภายใน กรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งรับผิดชอบการศึกษา วิเคราะห์ และวางแผนการพัฒนาทรัพยากรบุคคล พัฒนาระบบ วิธีการ และ ดำเนินการพัฒนาทรัพยากรบุคคล (สำนักงานการถ่ายทอดเทคโนโลยี, 2561) แนวทางการส่งเสริมการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตรข้างต้นจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพื่อการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าประสงค์ ซึ่งพันจิตต์ สีเหนียง และคณะ (2557) กล่าวว่า ระบบส่งเสริมการเกษตรมีหน้าที่โดยตรงต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของเกษตรกรดังกล่าว เพื่อพัฒนาเกษตรกรไทยให้มีศักยภาพในการคิดวางแผน การพัฒนาระบบการผลิต และการจัดการผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยองค์กรส่งเสริมการเกษตรในภาครัฐมักมีโครงสร้างการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางด้านเทคนิค ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหาร การควบคุม การศึกษา และงานให้คำปรึกษาโดยอยู่ภายในหน่วยงานทางเทคนิค ขณะที่ Birner et al. (2006) ได้กล่าวไว้ว่า ไม่มีรูปแบบที่เหมาะสมหรือดีที่สุดสำหรับการให้บริการตามความต้องการ จุดประสงค์ และเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงในการส่งเสริมการเกษตร ทางเลือกที่ดีที่สุดของวิธีการส่งเสริมการเกษตรขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ ความสามารถของผู้ให้บริการที่มีศักยภาพ เสน่ห์ จัยโต (2554) กล่าวว่า การบริหารบุคลากรควรมีการวางแผน กำหนดแนวทาง กระบวนการวางแผน และจัดการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลในองค์กรไว้อย่างชัดเจน โดยมีการนำแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาศึกษา และปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ขณะที่ กนกวรรณ สิทธิพงษ์พานิช (2551) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรขึ้นอยู่กับประเภทของความจำเป็นในการฝึกอบรม ประโยชน์ในการหาความจำเป็นในการฝึกอบรม วิธีการหาความจำเป็นในการฝึกอบรม และขั้นตอนในการหาความจำเป็นในการฝึกอบรม การจัดฝึกอบรมต้องจัดให้ถูกต้อง มีขั้นตอนครบถ้วน และความจำเป็นในการจัดฝึกอบรม ทำให้ทราบว่ามีความสำคัญมากแค่ไหน เพื่อที่จะได้พัฒนานักวิชาการส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพในการทำงานที่มีประสิทธิภาพและเสริมสร้างสมรรถนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตรต่อไป นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรถือเป็นส่วนสำคัญในการนำเทคโนโลยีการเกษตรไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรเป้าหมาย จึงมีความจำเป็นต้องมีองค์ความรู้และต้องรู้จักพัฒนาทักษะของตนเอง หรือดำเนินการค้นคว้าหรือทำการวิจัยในงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือเพื่อแก้ไขปัญหา จำเป็นต้องเริ่มจากต้องมีความรู้พื้นฐานในงานส่งเสริมการเกษตร หรือมีความเข้าใจในการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรได้อย่างเข้าใจ ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะในกรณีของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือเกษตรกรให้เกิดการพัฒนาด้านการเกษตรของประเทศไทยอย่างยั่งยืน การศึกษานี้จึงดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนานักวิชาการส่งเสริมการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตรให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ คือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 4,570 คน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560) ผู้วิจัยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (สุรินทร์ นิยมานกูร, 2556) และเนื่องจากการสุ่มตัวอย่างในที่นี้กำหนดให้มีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 368 คน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรทั้งหมดในรูปแบบอีเมล และได้แบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้จำนวน 368 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และ 2) ความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสาร ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการผลิตสื่อเพื่อการส่งเสริม ด้านการถ่ายทอด และด้านกิจกรรมสัมพันธ์ นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรง (validity) ของเครื่องมือและปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ได้ค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.92 ซึ่งเป็นค่าที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านงานส่งเสริมการแปรรูปทางการเกษตร และด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน วัดระดับความต้องการแบบสเกล อันตรภาคชั้น ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้มาตรวัดแบบการจัดแบ่งระดับชั้น (rating scale) ด้วยวิธีการสร้างสเกลแบบ Likert scale (สุรินทร์ นิยมางกูร, 2556) โดยกำหนดค่าคะแนนความต้องการ 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีค่าคะแนนเท่ากับ 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ คำนวณช่วงกว้างระหว่างชั้น จากสูตร

$$\begin{aligned}\text{อันตรภาคชั้น} &= \text{พิสัย/จำนวนชั้น} \\ &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})/\text{จำนวนชั้น} \\ &= (5 - 1)/5 \\ &= 0.80\end{aligned}$$

ดังนั้น เกณฑ์การสุรระดับความต้องการรายข้อของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคือ

คะแนนเฉลี่ย	ความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร
1.00-1.80	ความต้องการน้อยที่สุด
1.81-2.60	ความต้องการน้อย
2.61-3.40	ความต้องการปานกลาง
3.41-4.20	ความต้องการมาก
4.21-5.00	ความต้องการมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ Chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ผลการศึกษาและวิจารณ์

ปัจจัยส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.1 รองลงมา คือ เพศชาย ร้อยละ 45.9 มีอายุ 30-39 ปี ร้อยละ 48.9 รองลงมา คือ 40-49 ปี ร้อยละ 34.2 50-59 ปี ร้อยละ 15.8 และ 20-29 ปี ร้อยละ 1.1 ประสบการณ์ในการส่งเสริมการเกษตร 6-10 ปี ร้อยละ 34.8 รองลงมา คือ 1-5 ปี ร้อยละ 27.2 11-15 ปี ร้อยละ 25.5 มากกว่า 20 ปี ร้อยละ 6.6 และ 16-20 ปี ร้อยละ 5.7 ภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบ ด้านงานกลุ่มส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร ร้อยละ 38.3 รองลงมา คือ ด้านงานส่งเสริมพืชไร่ ร้อยละ 26.9 และด้านงานส่งเสริมข้าว ร้อยละ 16.6 (Table 1)

จากข้อมูลส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร มีการเปิดรับในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ซึ่งไม่เฉพาะเจาะจงทางส่งเสริมการเกษตร จึงส่งผลให้บางรายมีความเชี่ยวชาญในด้านพืชหรือด้านสัตว์และไม่ได้จบทางส่งเสริมการเกษตรโดยตรง สำหรับสาขาวิชาที่จบการศึกษาซึ่งค่อนข้างตรงกับงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจำเป็นต้องมีพื้นฐานทางด้านการเกษตรที่ดี เมื่อพิจารณาจากภารกิจ/หน้าที่ในงานส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบ พบว่าส่วนใหญ่รับผิดชอบงานส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร และงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นลักษณะงานที่ไม่เฉพาะเจาะจงกับชนิดพืชปลูกของเกษตรกรไทย ขณะที่ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าวเป็นจำนวนมาก แต่กลับมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบภารกิจงานส่งเสริมข้าวเพียงร้อยละ 16.6

Table 1 Frequency and percentage of personal factors of agricultural extensionists.

Personal factors of agricultural extensionists	Frequency	Percentage
Gender		
Male	169	45.9
Female	199	54.1
Age		
20-29 years	4	1.1
30-39 years	180	48.9
40-49 years	126	34.2
50-59 years	58	15.8
Experience in agricultural extension		
1-5 years	100	27.2
6-10 years	128	34.8
11-15 years	94	25.5
16-20 years	21	5.7
More 20 years	25	6.8
Mission or duty in agricultural extension work		
Agronomy extension work	99	26.9
Rice extension work	61	16.6
Horticulture extension work	29	7.9
Vegetable production extension work	14	3.8
Community enterprise extension work	24	6.5
Farmer group extension work	141	38.3

ความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสาร (Table 2) ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.25) โดยมีความต้องการรายข้อ ทุกข้อมีความต้องการในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ดังนี้ ทักษะการสื่อสารในรูปแบบการเขียน เช่น ข่าว บทความ และสารคดี (ค่าเฉลี่ย 4.36) การแสดงออกด้านบุคลิกภาพ เช่น การแต่งกาย การใช้ภาษา ท่าทาง (ค่าเฉลี่ย 4.30) การจับประเด็นสำคัญของเรื่องหรือสารที่รับฟัง (ค่าเฉลี่ย 4.28) การเลือกใช้รูปแบบและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.28) การรับรู้และเข้าใจประสิทธิภาพของช่องทางการสื่อสารแต่ละประเภท (ค่าเฉลี่ย 4.24) การจัดลำดับเรียบเรียงความสำคัญของเนื้อหาได้อย่างเป็นระบบ (ค่าเฉลี่ย 4.23) การประเมินลักษณะ/ความสามารถของผู้รับสาร (ค่าเฉลี่ย 4.22) การตีความ เข้าใจเนื้อหาของสารที่ต้องการสื่อ (ค่าเฉลี่ย 4.22) ความมั่นใจและความกล้าแสดงออก สามารถพูดในที่สาธารณะ/ชุมชนได้ (ค่าเฉลี่ย 4.21) และการศึกษาความรู้ ทักษะ ความสามารถของผู้รับสาร (ค่าเฉลี่ย 4.21) ซึ่งทักษะด้านการสื่อสารมีความสำคัญต่อนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร เพราะต้องติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร หรือบุคคลทั่วไปเป็นประจำจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา

Table 2 Need for skills development in agricultural extension; communication skills.

Communication skills	$\bar{x}$	SD	Level
1. To catch an important issue of the story or information received	4.28	0.770	Very High
2. Perception and understanding of the effectiveness of each type of communication channel	4.24	0.759	Very High
3. Selecting suitable way to communication and methods	4.28	0.742	Very High

Table 2 (continued).

Communication skills	$\bar{x}$	SD	Level
4. Study of knowledge, attitude, and ability of the audience	4.21	0.776	Very High
5. Evaluation of the character / ability of the receiver	4.22	0.796	Very High
6. Systematic ordering of important content	4.23	0.787	Very High
7. Communication skills in writing such as news, articles, and non-fiction	4.36	0.717	Very High
8. Interpret and understand the content of information	4.22	0.790	Very High
9. Personality expression such as dress, language, and gesture	4.30	0.761	Very High
10. Confidence and assertiveness, can speak in public / community	4.21	0.809	Very High
Total	4.25	0.698	Very High

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Table 3) ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.25) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักส่งเสริมมีความต้องการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ดังนี้ การเผยแพร่สารสนเทศผ่านเว็บบล็อก/เว็บไซต์ การเผยแพร่ คลิปวิดีโอผ่านยูทูป (ค่าเฉลี่ย 4.30) การนำเสนอผลงานผ่านเครือข่าย การเผยแพร่ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย 4.30) การจัดเก็บข้อความ การจัดเก็บภาพ การจัดเก็บภาพและเสียง การจัดเก็บหน้าเว็บไซต์ทั้งหน้า และอื่น ๆ เพื่อให้สามารถนำไปใช้งานตามเวลา (ค่าเฉลี่ย 4.26) และการใช้ social media เพื่อการติดต่อสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย 4.21) ส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตในการ ค้นหาข้อมูล มีความต้องการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.17) ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทอย่างมากในการทำงาน การสื่อสารที่รวดเร็วและถูกต้องจะทำให้การทำงานกับเกษตรกรประสบความสำเร็จ

Table 3 Need for skills development in agricultural extension; information technology skills.

Information technology skills	$\bar{x}$	SD	Level
1. Using the internet to search for information	4.17	0.797	High
2. Using social media for communication	4.21	0.807	Very High
3. Message storage, image storage, audio and video storage, storing entire website pages and more so that they can be used on time	4.26	0.819	Very High
4. Presentations through the information dissemination network	4.30	0.796	Very High
5. Dissemination of information via blog / website broadcasting video clips via YouTube	4.30	0.811	Very High
Total	4.25	0.70	Very High

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการผลิตสื่อเพื่อการส่งเสริม (Table 4) ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.26) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการพัฒนาด้านการผลิตสื่อเพื่อการส่งเสริม ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ดังนี้ ความเข้าใจในประเด็นของเรื่องราวที่น่าสนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.31) การใช้โปรแกรมผลิตสื่อ เช่น Photoshop / Illustrator / InDesign / Premiere Pro (ค่าเฉลี่ย 4.28) การวางเค้าโครงร่างสื่อได้อย่างน่าสนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.28) ความสามารถในการสร้างจุดเด่นให้สื่อ (ค่าเฉลี่ย 4.27) ความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอสื่อ (ค่าเฉลี่ย 4.27) การเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา (ค่าเฉลี่ย 4.27) และความสามารถในการลำดับและตัดต่อภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.22) ส่วนการใช้โปรแกรมผลิตสื่อพื้นฐาน เช่น PowerPoint / Movie Maker มีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.20)

Table 4 Need for skills development in agricultural extension; media production for promotion skills.

Media production skills	$\bar{x}$	SD	Level
1. PowerPoint / Movie Maker using basic media production programs such as PowerPoint / Movie Maker	4.20	0.838	High
2. Using media production programs such as Photoshop / Illustrator / InDesign / Premiere Pro	4.28	0.860	Very High
3. Understanding of the issues in the story presented	4.31	0.804	Very High
4. Ability to order and edit images	4.22	0.831	Very High
5. The ability to create media highlights	4.27	0.835	Very High
6. Choosing the right media for the content	4.27	0.820	Very High
7. Creativity in media presentations	4.27	0.827	Very High
8. Interesting media layouts	4.28	0.822	Very High
Total	4.26	0.772	Very High

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการถ่ายทอด (Table 5) ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.29) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการพัฒนาด้านการถ่ายทอด ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ดังนี้ การนำเสนอเนื้อหาโดยใช้ภาษาพูดที่เข้าใจง่าย (ค่าเฉลี่ย 4.31) กระบวนการตอบข้อซักถามและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ (ค่าเฉลี่ย 4.30) การจัดลำดับของสารที่ถ่ายทอดให้มีความเข้าใจง่าย (ค่าเฉลี่ย 4.30) การนำเสนอเนื้อหาโดยการเขียนได้ (ค่าเฉลี่ย 4.27) และการกำหนดเนื้อหาของสารที่ถ่ายทอดได้น่าสนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.27) ทักษะการถ่ายทอดนั้นมีความสำคัญสำหรับนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร เพราะจะต้องเป็นผู้นำสารเพื่อไปส่งต่อให้กับเกษตรกร ชุมชน และสังคม ดังนั้น การถ่ายทอดหรือการถ่ายทอดเทคโนโลยีนั้นจัดได้ว่าเป็นลักษณะหนึ่งของการสื่อสาร ใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือทำงานที่สำคัญ องค์ประกอบหลักของการถ่ายทอดเทคโนโลยีจึงเป็นองค์ประกอบเช่นเดียวกับการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่ง ผู้รับ เนื้อหา (สาร) และช่องทาง (วิธีการ) โดยการถ่ายทอดนั้นจะดำเนินการภายใต้เป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลเป้าหมาย โดยใช้การถ่ายทอดที่เหมาะสม (appropriate technology) ซึ่งบุคคลเป้าหมายได้รับการถ่ายทอดไปแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพหรือการดำรงชีวิตได้อย่างแท้จริง ดังนั้น นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจึงมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

Table 5 Need for skills development in agricultural extension; knowledge transfer skill.

Knowledge transfer skills	$\bar{x}$	SD	Level
1. Defining interesting content that can be conveyed	4.27	0.743	Very High
2. Grading of knowledge that is transferred to be easy to understand	4.30	0.751	Very High
3. Content presentation by using language that is easy to understand	4.31	0.768	Very High
4. Content presentation by writing well	4.27	0.769	Very High
5. The process for answering questions and solving problems immediately	4.30	0.762	Very High
Total	4.29	0.732	Very High

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านกิจกรรมสัมพันธ์ (Table 6) ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.24) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการพัฒนาด้านกิจกรรมสัมพันธ์ ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ดังนี้ การดึงดูดใจผู้รับสาร (ค่าเฉลี่ย 4.27) การเป็นตัวกลางเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ กับเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.25) การสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.24) การสร้างสรรคกิจกรรมที่น่าสนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.21) และการกระตุ้นความสนใจผู้รับสาร (ค่าเฉลี่ย 4.21) การส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจะต้องทำการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรกับแหล่งวิทยาการเพื่อที่จะกระจายความรู้ใหม่ ๆ

และหลักการที่ดีไปสู่เกษตรกร และทำให้เกษตรกรเหล่านี้ได้นำวิทยาการแผนใหม่ไปใช้ และจะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ขอบงานที่ให้บริการแก่ประชาชน เป็นผู้ที่จะกระตุ้นให้เกษตรกรรู้จักปัญหา และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง หรือโดยการทำงานเป็นกลุ่ม ดังนั้น การมีทักษะกิจกรรมสัมพันธ์จะช่วยให้เข้ากับเกษตรกร และสภาพแวดล้อมการทำงานแต่ละบริบทได้ดี

Table 6 Need for skills development in agricultural extension; activity relationship skill.

Activity relationship skill	$\bar{x}$	SD	Level
1. Attracting the audience	4.27	0.776	Very High
2. Creating solidarity in groups	4.24	0.753	Very High
3. Stimulating interest in the audience	4.21	0.766	Very High
4. Creating interesting activities	4.21	0.752	Very High
5. Being an intermediary connecting the relationship between various organizations and farmers.	4.25	0.763	Very High
Total	4.24	0.725	Very High

ความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสาร

เพศ มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพศชาย มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 40.8 ส่วนเพศหญิง มีความต้องการในการพัฒนาระดับมากที่สุด ร้อยละ 55.3 แสดงว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตรด้านการสื่อสารในระดับมากที่สุด

อายุ มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร อายุ 20-39 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 54.9 อายุ 40-49 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 55.6 และอายุ 50-59 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 58.6 ซึ่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่มีอายุน้อยจะมีความต้องการที่มากกว่าอายุที่มากกว่า เพราะอาจต้องพัฒนาศักยภาพของตนให้พร้อมต่อการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

ประสบการณ์ในการส่งเสริมการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 79.0 ประสบการณ์ 6-10 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 59.4 ประสบการณ์ 11-15 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 46.8 ประสบการณ์ 16-20 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 81.0 และประสบการณ์มากกว่า 20 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 56.0 จะเห็นได้ว่า ทักษะการสื่อสารมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเกษตร เพราะนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรทุกคนจะต้องติดต่อประสานงาน ทำกิจกรรมกับเกษตรกร ชุมชน สังคม และหน่วยงานอื่น

ภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่มีภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมพืชไร่และข้าว มีความต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 46.9 ภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมพืชสวนและการผลิตผัก มีความต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 62.8 และภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและงานกลุ่มส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 77.6 และพบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่มีภารกิจในงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร จะต้องการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตรด้านการสื่อสารมากกว่าหน้าที่อื่น

ความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

เพศ มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพศชาย มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 39.1 เพศหญิงมีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 62.8 โดยเพศหญิงมีความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่าเพศชาย

เพศ มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการถ่ายทอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพศหญิง มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 61.3 ส่วนเพศชายมีความต้องการระดับมาก ร้อยละ 38.5

อายุ มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการถ่ายทอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร อายุ 20-39 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 52.2 อายุ 40-49 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 61.9 และอายุ 50-59 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 65.5 แสดงว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตรรุ่นใหม่มีความสนใจในงานนี้เพราะเป็นงานที่ต้องปรับตัวและเรียนรู้ใหม่ที่ไม่ได้เรียนรู้มาจากเดิม และการเป็นผู้ถ่ายทอดหรือวิทยากรจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมตัวเอง เพื่อที่จะสื่อสารความรู้ที่มีให้กับผู้ฟังให้ได้ประโยชน์มากที่สุด

ประสบการณ์ในการส่งเสริมการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการถ่ายทอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 61.4 ประสบการณ์ 6-10 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 52.5 ประสบการณ์ 11-15 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 68.0 ประสบการณ์ 16-20 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 37.8 และประสบการณ์มากกว่า 20 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 60.0

ภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการถ่ายทอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่มีภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมพืชไร่และข้าว มีความต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 45.0 ภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมพืชสวนและการผลิตผัก มีความต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 62.8 และภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและงานกลุ่มส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 62.4 ทักษะการถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรด้านการถ่ายทอดเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานหลักของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านกิจกรรมสัมพันธ์

เพศ มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านกิจกรรมสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพศหญิง มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 55.3 ส่วนเพศชาย มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 40.8

อายุ มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านกิจกรรมสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร อายุ 20-39 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 57.0 อายุ 40-49 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 58.0 และอายุ 50-59 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 39.7 จะเห็นว่าการกิจกรรมสัมพันธ์เป็นความรู้ที่ต้องเรียนรู้และปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้สามารถปรับตัวเองให้ได้กับคนในสังคมใหม่ ๆ ด้วย ทั้งนี้ทักษะด้านนี้ยังเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรอีกด้วย

ประสบการณ์ในการส่งเสริมการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านกิจกรรมสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 63.2 ประสบการณ์ 6-10 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 60.6 ประสบการณ์ 11-15 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 62.9 ประสบการณ์ในการส่งเสริมการเกษตร 16-20 ปี มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 44.4 และประสบการณ์ในการส่งเสริมการเกษตรมากกว่า 20 ปี มีความต้องการระดับปานกลาง ร้อยละ 37.1 โดยนักส่งเสริมที่มีประสบการณ์ 6-15 ปี มีระดับความต้องการพัฒนาตนเองด้านกิจกรรมสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มอื่น

ภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านกิจกรรมสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่มีภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมพืชไร่และข้าว มีความต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 46.2 ภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมพืชสวนและการผลิตผัก มีความต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 39.5 และภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและงานกลุ่มส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร มีความต้องการระดับมากที่สุด ร้อยละ 62.4 ทักษะด้านกิจกรรมสัมพันธ์จะเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้การปฏิบัติงานในการกิจหลักประสบความสำเร็จ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร

จากผลการวิจัย พบว่า เพศ อายุ ประสบการณ์ในการส่งเสริมการเกษตร และภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสาร ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการผลิตสื่อเพื่อการส่งเสริม ด้านการถ่ายทอด และด้านกิจกรรมสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (Table 7)

Table 7 Factors related to needs for development in agricultural extension skills.

Personal factors	Needs for development in agricultural extension skills									
	Communication skills		Information technology skills		Media production skills		Knowledge transfer skills		Activity relationship skills	
	χ^2	P-value	χ^2	P-value	χ^2	P-value	χ^2	P-value	χ^2	P-value
1. Gender	11.220**	0.004	20.766**	0.000	24.729**	0.000	29.551**	0.000	11.220**	0.000
2. Age	36.610**	0.000	27.590**	0.000	46.241**	0.000	40.238**	0.000	27.590**	0.000
3. Experience in Agricultural Extension	32.410**	0.000	41.034**	0.000	54.048**	0.000	53.222**	0.000	41.034**	0.000
4. Mission or duty in agricultural extension work	36.632**	0.000	18.756**	0.001	31.324**	0.000	31.564**	0.000	18.756**	0.000

** = Significant at P<0.01.

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร มีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการส่งเสริมการเกษตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการส่งเสริมการเกษตรเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาความรู้ เทคโนโลยี และเทคนิควิธีในการเข้าถึงและแก้ไขปัญหาทางการเกษตร ตลอดจนการกระจายอำนาจไปยังส่วนภูมิภาคหรือท้องถิ่นให้ตัดสินใจในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง (พันธ์จิตต์ สีเหนียง และคณะ, 2557) อย่างไรก็ตาม ปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในประเทศไทย ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีภาระงานมาก จึงส่งผลให้ขาดทักษะการสอนและการถ่ายทอดความรู้ เพราะไม่ได้รับการฝึกอบรมอย่างจริงจัง เพราะเจ้าหน้าที่ไม่ได้รับการฝึกฝนอบรมเพื่อการพัฒนาความรู้ทักษะประสบการณ์ที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง จากงานวิจัยจึงพบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปัจจุบันให้ความสนใจในการพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะทักษะทางด้านการส่งเสริมการเกษตรทุกประเด็นในระดับมากที่สุด ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นชัดเจนถึงเพศ อายุ ประสบการณ์ในการส่งเสริมการเกษตร ภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร อย่างไรก็ตาม รูปแบบที่จะใช้ในการพัฒนาศักยภาพเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้รวมถึงกรอบเวลา ซึ่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีเวลาค่อนข้างจำกัดเนื่องจากมีภารกิจค่อนข้างมากดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สำหรับความรู้ทางวิชาการที่เฉพาะเจาะจง วิทยาการใหม่ ๆ หรือแนวความคิดใหม่ ๆ ที่จะนำไปให้แก่บุคคลเป้าหมายที่จะนำไปปฏิบัติได้นั้น ต้องแน่ใจว่ามีประโยชน์และเหมาะสมแก่บุคคลเป้าหมายที่จะนำไปปฏิบัติได้ และเข้ากับสถานการณ์ในท้องถิ่น (บุญธรรม จิตต์อนันต์, 2540) ดังนั้น การพัฒนาด้านวิชาการที่จะทำให้การนำผลการวิจัยทางการเกษตรเป็นสิ่งจำเป็นไม่น้อยไปกว่าทักษะข้างต้น โดยเฉพาะนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่มีภารกิจ/หน้าที่ในงานส่งเสริมการเกษตรที่หลากหลาย อาทิ งานส่งเสริมพืชไร่ ข้าว พืชสวน ผัก ไม้ดอกไม้ประดับ วิสาหกิจชุมชน และการรวมกลุ่มของเกษตรกร นอกจากนี้ สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี หน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งรับผิดชอบการศึกษา วิเคราะห์ และวางแผนการพัฒนาทรัพยากรบุคคล พัฒนาระบบ วิธีการ และดำเนินการพัฒนาทรัพยากรบุคคล (สำนักงานการถ่ายทอดเทคโนโลยี, 2561) ควรให้ความสำคัญด้านการเพิ่มทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตและการจัดการผลผลิตที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกรส่งเสริมการเกษตร เนื่องจากเป็นความต้องการในระดับที่มากที่สุด และปัจจุบันเกษตรกรไทยสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีเหล่านี้ได้มากขึ้น

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.1 มีอายุ 30-39 ปี ร้อยละ 48.9 ประสบการณ์ในการส่งเสริมการเกษตร 6-10 ปี ร้อยละ 34.8 และมีภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบ ด้านงานกลุ่มส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร ร้อยละ 38.3

ความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร มีความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตรทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ดังนี้ ด้านการถ่ายทอด (ค่าเฉลี่ย 4.29) ด้านการ

ผลิตสื่อเพื่อการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 4.26) ด้านการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย 4.25) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ค่าเฉลี่ย 4.25) และด้านกิจกรรมสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 4.24)

โดยพบว่า ด้านการสื่อสาร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารในรูปแบบการเขียน เช่น ข่าว บทความ และสารคดี มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.36) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.25) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร มีความต้องการในการพัฒนาทักษะการเผยแพร่สารสนเทศผ่านเว็บไซต์/เว็บบล็อก/เว็บไซต์ การเผยแพร่คลิปวิดีโอผ่านยูทูป (ค่าเฉลี่ย 4.30) ด้านการผลิตสื่อเพื่อการส่งเสริม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการพัฒนาทักษะการสร้างเนื้อหาที่น่าสนใจในประเด็นของเรื่องราวที่น่าสนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.31) ด้านการถ่ายทอด นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการพัฒนาทักษะการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้ภาษาพูดที่เข้าใจง่าย (ค่าเฉลี่ย 4.30) และด้านกิจกรรมสัมพันธ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการพัฒนาทักษะการดึงดูดใจผู้รับสาร (ค่าเฉลี่ย 4.27)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร พบว่า เพศ อายุ ประสบการณ์ในการส่งเสริมการเกษตร และภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตรในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการผลิตสื่อเพื่อการส่งเสริม การถ่ายทอด และด้านกิจกรรมสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ สติพงษ์พานิช. 2551. ความต้องการฝึกอบรมของพนักงาน บริษัท เจ วอลเตอร์ ธอม สัน (ประเทศไทย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2560. แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และแผนปฏิบัติงานระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- บุญธรรม จิตตอนันต์. 2540. ส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พันธ์จิตต์ สี่เหนียง, โชตนา ลิมสอน, เสาวลักษณ์ ฤทธิอนันต์ชัย และชัยกร สี่เหนียง. 2557. ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อระบบส่งเสริมการเกษตร: กรณีศึกษาพื้นที่ภาคกลาง. *Veridian* 7(6): 613-626.
- ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์. 2561. การส่งเสริมการเกษตร. คณะเกษตรกำแพงแสน. <http://pirun.kps.ku.ac.th/~b5126380/doc5.html>. (5 กรกฎาคม 2561).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2551. คู่มือเทคนิคการปรับปรุงและพัฒนาองค์กร เวอร์ชัน 1.0. กรุงเทพฯ: บริษัท วิชั่น พรินท์ แอนด์ มิเดีย จำกัด.
- สำนักงานการถ่ายทอดเทคโนโลยี. 2561. วิสัยทัศน์และอำนาจหน้าที่ของสำนักงานการถ่ายทอดเทคโนโลยี. กรมส่งเสริมการเกษตร. <http://www.agritech.doae.go.th> (1 กรกฎาคม 2561).
- สุรินทร์ นิยมมางกู. 2556. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์และสถิติที่ใช้. กรุงเทพฯ: บัณฑิต ภูมู.
- เสน่ห์ จุ้ยโต. 2554. การฝึกอบรมเชิงระบบทฤษฎีการเรียนรู้แนวใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Birner, R., Davis, K., Pender, J., Knonya, E., Anandajayasekeram, P., Ekboir, J., Mbabu, A. et al. 2006. *From best practice to best fit: A framework for analyzing pluralistic agricultural advisory services worldwide*. DC: International Food Policy Research Institute.
- Hoffmann, V., Lamers, J., and Kidd, A. D. 2000. *Reforming the organization of agricultural extension in Germany: lessons for other countries*. Agricultural Research & Extension Network, Network paper, No. 98.
- Krejcie, R. V., and Morgan D. W. 1970. Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement* 30: 607-610.

วันรับบทความ (Received date) : 9 ก.ค. 61

วันแก้ไขบทความ (Revised date) : 12 ธ.ค. 62

วันตอบรับบทความ (Accepted date) : 3 ส.ค. 61